

Biroul permanent al Senatului

33 / 17. 11. 2021

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
SENAT

*Comisia juridică, de numiri, disciplină,
imunități și validări*

Nr. XIX/ 29/16.11.2021

Comisia pentru constituționalitate

Nr. LXVIII/2731/2021

RAPORT COMUN

asupra **Legii pentru modificarea art.369 din Legea nr.286/2009 privind Codul penal
(L33/2021)**

În temeiul art. 147 alin. (2) din Legea fundamentală, în conformitate cu prevederile art. 153 din Regulamentul Senatului, republicat, cu modificările ulterioare, **Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări și Comisia pentru constituționalitate**, prin adresa nr. **L33/2021** din 01.11.2021, a fost sesizată de către Biroul permanent al Senatului, în vederea dezbaterii și elaborării **raportului comun asupra Legii pentru modificarea art.369 din Legea nr.286/2009 privind Codul penal**, ca urmare a **Deciziei Curții Constituționale nr. 561 din 15 septembrie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1076 din 10 noiembrie 2021**.

Legea a fost adoptată de Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, în data de 30 iunie 2021. Parlamentul a transmis, în data de 2 iulie 2021, Președintelui României, în vederea promulgării, Legea pentru modificarea art.369 din Legea nr.286/2009 privind Codul penal.

Legea transpune art.1 alin.1 lit. a) din Decizia-cadru 2008/913/JAI a Consiliului din 28 noiembrie 2008 privind combaterea anumitor forme și expresii ale rasismului și xenofobiei prin intermediul dreptului penal, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 328 din 6 decembrie 2008.

Președintele a formulat sesizarea de neconstituționalitate a dispozițiilor art. I din legea menționată, evidențiind că **“inexistența oricăror criterii în conținutul normei de incriminare poate conduce la concluzia că această infracțiune vizează orice fel de criteriu; în realitate, această imprecizie în reglementare lasă loc subiectivismului și arbitrariului în aplicare (...) prin absența oricăror criterii din cele la care face referire actul european a cărui**

transpunere se urmărește – respectiv: criteriile de rasă, culoare, religie, descendență sau origine națională sau etnică - **noile prevederi ale art. 369 din Codul penal dobândesc un caracter general, vag, lipsit de claritate și previzibilitate.**”

În motivarea obiecției de neconstituționalitate, Președintele României consideră că legea, prin conținutul său normativ, aduce atingere principiului previzibilității și clarității normelor “așa cum acesta își găsește expresia în prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție și cum a fost dezvoltat într-o bogată jurisprudență constituțională cât și, pe cale de consecință, prevederilor art. 1 alin. (3)”. De asemenea, autorul obiecției susține că „actul normativ adoptat nu respectă nici cerințele legale privind integrarea sa în ansamblul legislației și corelarea cu tratatele internaționale la care România este parte”.

Analizând obiecția de neconstituționalitate, Curtea Constituțională prin Decizia nr. 561/2021, a reținut că, deși “Parlamentul se bucură de o competență exclusivă în reglementarea măsurilor ce țin de politica penală a statului, **această competență nu este absolută în sensul excluderii exercitării controlului de constituționalitate asupra măsurilor adoptate.** Astfel, Curtea constată că incriminarea/dezincriminarea unor fapte ori reconfigurarea elementelor constitutive ale unei infracțiuni țin de marja de apreciere a legiuitorului, marjă care nu este absolută, ea fiind limitată de principiile, valorile și exigențele constituționale. În acest sens, **legiuitorul trebuie să dozeze folosirea mijloacelor penale în funcție de valoarea socială ocrotită, Curtea putând cenzura opțiunea legiuitorului numai dacă aceasta contravine principiilor și exigențelor constituționale** (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 824 din 3 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 122 din 17 februarie 2016, Decizia nr. 392 din 6 iunie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 504 din 30 iunie 2017).”

În continuare, **Curtea a constatat că, prin “modificarea operată asupra dispozițiilor art. 369 din Codul penal, legiuitorul se limitează la a completa sfera de pericole cu privire la care subiectul activ al infracțiunii incită publicul (adăugând violența) și sfera subiectelor pasive ale infracțiunii (adăugând persoana care face parte dintr-o anumită categorie/grup), fără a circumscrie însă existența elementului material al infracțiunii de incitare la violență, ură sau discriminare anumitor criterii, deci fără a opera o circumstanțiere expresă a temeiurilor care pot determina violența, ură sau discriminarea.”**

Curtea evidențiază că “lipsa unor circumstanțieri cu privire la elementul material și urmarea imediată ale infracțiunii de incitare la violență, ură sau discriminare face dificilă și, uneori, imposibilă delimitarea răspunderii penale de celelalte forme de răspundere juridică, cu consecința deschiderii procedurilor de cercetare penală, trimitere în judecată și condamnare a persoanelor care incită publicul, prin orice mijloace, la violență, ură sau discriminare împotriva unei categorii de persoane sau împotriva unei persoane pe motiv că face parte dintr-o anumită categorie de persoane, indiferent de motivul discriminării sau de intensitatea vătămării. Dispozițiile penale supuse controlului sunt formulate într-un sens larg, ce determină un grad sporit de impredictibilitate, aspect problematic din perspectiva art. 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și din perspectiva altor cerințe fundamentale ale principiului statului de drept, această redactare constituind premisa unor interpretări și aplicări arbitrare/aleatorii. O asemenea omisiune are relevanță constituțională în cauza de față (a se vedea și Decizia nr. 503 din 20 aprilie 2010, publicată în

*Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 353 din 28 mai 2010, Decizia nr. 107 din 27 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 318 din 30 aprilie 2014, sau Decizia nr. 308 din 12 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 585 din 2 august 2016, paragraful 41, prin care Curtea a statuat că "omisiunea și imprecizia legislativă sunt cele care generează încălcarea dreptului fundamental pretins a fi încălcat") pentru că afectează drepturi și libertăți fundamentale ale persoanei împotriva căreia se formulează o astfel de acuzație penală. În aceste condiții, Curtea, fiind ținută de obligația de a interpreta o dispoziție legală în sensul de a produce efecte și pentru a da, astfel, un sens constituțional acesteia (a se vedea în acest sens Decizia nr. 223 din 13 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 256 din 18 aprilie 2012, sau Decizia nr. 392 din 6 iunie 2017, precitată), **consideră necesară reglementarea criteriilor pe baza cărora se poate defini un grup de persoane împotriva căruia (în ansamblu sau individual, ca membru) poate fi săvârșită fapta de instigare publică la violență, ură sau discriminare, elemente în funcție de care să se aprecieze incidența sau nu a legii penale."***

În conformitate cu prevederile art.63 alin.(1) din Regulamentul Senatului, la dezbaterile asupra legii, a participat domnul Mihai Pașca, secretar de stat din cadrul Ministerului Justiției, care a susținut adoptarea legii prin reglementarea criteriilor.

Pe parcursul dezbaterii, membrii comisiilor au luat în considerare că, pentru îndeplinirea cerinței din decizia-cadru, articolul 369 din Codul penal trebuie coroborat cu articolul 77 litera h) din Codul penal, care reglementează doar existența unor circumstanțe agravante în scopul stabilirii nivelului sancțiunilor penale și nu incriminează o infracțiune de sine stătătoare, deoarece depinde de existența prealabilă a unei infracțiuni de fond. Astfel, pentru o transpunere completă a articolului 1 alineatul (1) litera a) din decizia-cadru și pentru însușirea considerentelor din Decizia CCR nr. 561/2021, se impune completarea textului articolul 369 din lege cu criteriile prevăzute la articolul 77, litera h) din Codul penal.

În cadrul ședinței din data de 16 noiembrie 2021, **membrii Comisiei juridice, de numiri, disciplină, imunități și validări și respectiv cei ai Comisiei pentru constituționalitate** au analizat, în procedura reexaminării, legea trimisă la promulgare și Decizia Curții Constituționale nr.561/2021. Astfel, comisiile au hotărât, cu **majoritatea** voturilor membrilor prezenți, să adopte un **raport comun de admitere, cu un amendament admis**, asupra legii. Amendamentul admis se regăsește în anexa care face parte integrantă din prezentul raport comun.

În consecință, Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări și Comisia pentru constituționalitate supun spre dezbateră și adoptare, Plenului Senatului, **raportul comun de admitere, cu un amendament admis**, asupra legii și legea.

În raport cu obiectul de reglementare, legea face parte din categoria **legilor organice** și urmează a fi supusă votului plenului Senatului, potrivit art.76 alin.(1) din Constituția României, republicată.

Potrivit dispozițiilor art.75 alin.(1) din Legea fundamentală și ale art.92 alin.(7) pct.2 din Regulamentul Senatului, cu modificările ulterioare, **Senatul este prima Cameră sesizată.**

Președinte,

Senator Laura-Iuliana Șcântel

Secretar,

Senator Laura-Mihaela Fulgeanu-Moagher

Președinte,

Senator Ion-Cristinel Rujan

Secretar,

Senator Cristian-Augustin Niculescu-Tăgâriș

Întocmit,
consilier Raluca Cremoneseu

consilier parlamentar Maria Ranga

Amendament admis

la Legea pentru modificarea art.369 din Legea nr.286/2009 privind Codul penal

ca urmare a Deciziei Curții Constituționale nr. 561 din 25 septembrie 2021

(L33/2021)

Nr.crt.	Text Lege trimisă la promulgare	Amendament admis	Motivație/Precizare
1.	<p>Art. I. – Articolul 369 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și va avea următorul cuprins:</p> <p>„Incitarea la violență, ură sau discriminare</p> <p>Art. 369. – Incitarea publicului, prin orice mijloace, la violență, ură sau discriminare împotriva unei categorii de persoane sau împotriva unei persoane pe motiv că face parte dintr-o anumită categorie de persoane se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.</p>	<p>Art.I. - Articolul 369 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, publicata in Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și va avea următorul cuprins:</p> <p>Incitarea la violență, ură sau discriminare</p> <p>Art. 369. Incitarea publicului, prin orice mijloace, la violență, ură sau discriminare împotriva unei categorii de persoane sau împotriva unei persoane pe motiv că face parte dintr-o anumită categorie de persoane definită pe criteriile de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie ori apartenență politică,</p>	<p>Amendament adoptat de Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări și Comisia pentru constituționalitate, cu majoritate de voturi de membrii prezenți.</p>

		<p>avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecție HIV/SIDA ori pentru alte criterii de același fel, considerate de făptuitor drept cauze ale inferiorității unei persoane în raport cu celelalte se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.</p>		
2.	<p>Art. II. – Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009, cu modificările și completările ulterioare, precum și cu modificările aduse prin prezenta lege, se va republica în Monitorul Oficial al României, Partea I.</p>	<p>Nemodificat.</p>		